סיפורי הירח

מתוך "סיפורי העץ החלול"
מאת א.ב.פיין
איורים ג'.מ.קונדה

פעם אחד, כשמר כלב הזמין את העורב ואת הצב לארוחה בביתו, ג'ק ארנב בא לבקר אצל הדביבון והאופוסום והם יצאו לטייל יחד בערב. הם הלכו והלכו עד שהגיעו לקצה העולם ושם התיישבו, עם הרגליים תלויות מעבר, ושוחחו והסתכלו על הירח שבדיוק אז התחיל לעלות.
הם דיברו על דא ועל הא ובסוף דיברו על הירח. אחד אמר כך ושני אמר כך והשלישי, זה הדביבון, אמר שלא כך ולא כך ושהוא יודע, כי הירח היה פעם שייך למשפחתו. ואז הם סיכמו שכל אחד מהם יספר מה הוא יודע על הירח, איך הוא נוצר וכל היתר עליו. ומר דביבון התחיל. "כן" אמר "זה היה לפני הרבה זמן, בערך שישה-עשר סבים של סבים של סבים שלי. משפחתנו גרה ביער גדול, בתוך עץ ענק שעמד על פסגת הר גבוה, שנגע לשמיים עם ענפי הצמרת שלו, כשרוח נשבה.
הייתה זו משפחה טובה וגדולה. אינני יודע כמה הם היו, אך בטוח שהייתה שם סבתא, אמא ואבא והרבה ילדים. הילדים היו רעשניים מאוד, כולם כמעט באותו הגיל, כך מספר הסיפור, והם הסתובבו בבית ולא עשו דבר, אלא שיחקו ורצו במדרגות למעלה ולמטה, עד שהסבתא של סבתא של סבתא השש-עשרה שלי נהגה לסתום את אוזניה ולהגיד שהרעש שלהם יהרוג אותה, ושטוב היה אילו היה בית ספר בסביבה, כדי לשלוח את הילדים לשם.

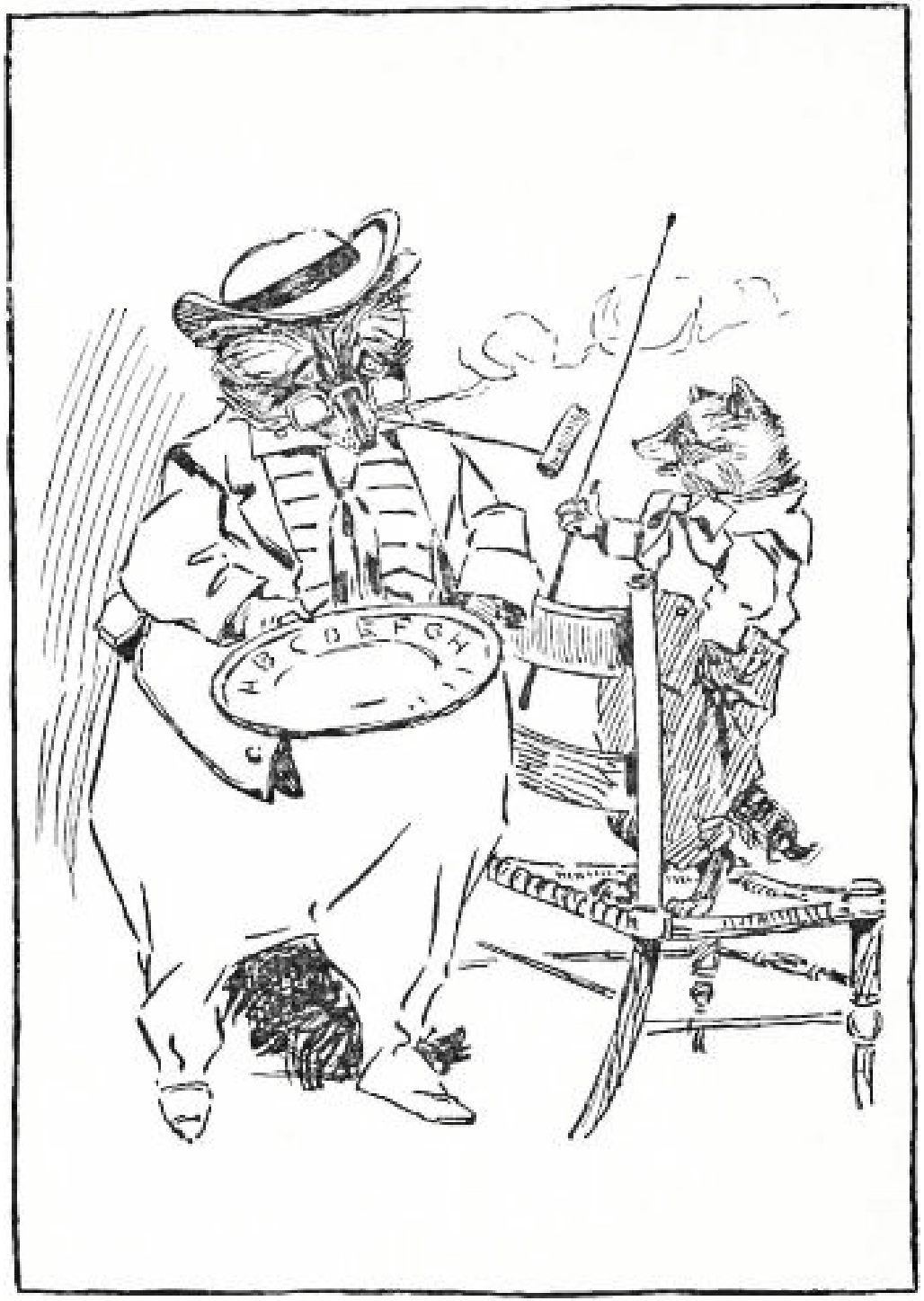

אך הילדים לא רצו בכלל ללמוד ולא חשבו אפילו לנסות לקרוא, עד שיום אחד אבא דביבון הגיע הביתה מהעיר עם צלחת בדיל עגולה, גדולה ומבריקה, עם אותיות כתובות סביב לשוליים.
אזי הם כולם רצו לחטוף אותה וצעקו שזה בשבילם, אבל אבא דביבון החזיק אותה גבוה ואמר שהצלחת תהיה של זה שילמד ראשון לקרוא. הוא אמר שהם ישתמשו בו לפי התור, ומי שיבוא תורו יוכל ללמוד את האותיות בזמן הארוחה. ואמר שאחרי שהצלחת תעבור אצל כולם הוא יבדוק מי למד הכי הרבה אותיות, וזה שידע ראשון את כל האותיות יקבל אותה לצמיתות.
בלילה הראשון הוא נתן אותה לאחד בשם בושי, ישב לידו והסביר לו את כל האותיות שוב ושוב. ובאותו הזמן היתר ישבו לשולחן וכולם הסתכלו במקום לאכול, פרט לאחד, בשם סמרט, שהיה

טוב בלימוד בעל פה, והקשיב ואכל באותו הזמן.
הוא עשה כך בכל ארוחה, וכשהגיע תורו רק עשה כאילו הוא מסתכל, אבל חזר על האותיות בראשו שוב ושוב, צחק לעצמו וחשב איך יפתיע את כולם כשיגיע זמן לבדוק מי יודע הכי הרבה.
ובאמת כך קרה. אחרי שהצלחת עברה אצל כולם אבא דביבון אסף אותם ערב אחד אחרי הארוחה כדי לראות מי למד הכי הרבה אותיות. אחדים ידעו שלוש ואחרים ארבע, וכמה ידעו שש. אבל כשהגיע תורו של סמרט ואבא דביבון הצביע על אלף, סמרט אמר את כל האותיות מאלף עד תו מהר כמה שרק יכול היה לומר אותם.
אזי האחרים התחילו לבכות, אבל סמרט לקח את הצלחת ועבר אתה לחדר שני, שם התיישב וחזר על האותיות שוב ושוב.

אבל אז בושי שם לב שסמרט אומר את האותיות מאלף עד תו גם כשהוא מצביע תחילה על אות אחרת, ולמעשה הוא רק יודע אותן בעל פה, אבל כשהוא רואה אותן הוא לא יודע מה הן.
זה כמובן הרגיז את בושי והוא חזר ליתר הילדים וסיפר שסמרט בכלל לא יודע את האלף-בית, והוא אפילו לא יודע מה זה אלף כשהיא לבדה. כל היתר התרגזו מאוד אף הם ואמרו שסמרט צריך להחזיר את הצלחת לאבא דביבון, אבל סמרט לא הסכים. הוא אמר שזו הצלחת שלו ושאמר כבר את כל האותיות ולא יחזור עליהן.
ואז בושי חטף את הצלחת ואמר שהיא שלו כי הוא יודע שש אותיות, ואחד קטן בשם סטריפ לקח אותה מבושי, כי גם הוא ידע שש אותיות, ותוך זמן קצר כולם נאבקו על הצלחת ועשו מהומה כזו

שסבתא דביבון חשבה שהעץ יתמוטט. וכשראתה על מה הם נאבקים, היא חטפה את הצלחת, פתחה חלון וזרקה אותה החוצה, חזק כמה שרק יכלה. והצלחת עפה ישר לאוויר, והמשיכה לעוף ולזהור עד שהגיעה לשמיים, ואז כמובן לא יכלה לעוף הלאה, אלא עפה וזהרה בשמיים והיא שם עפה וזוהרת עד היום."
"וזה" סיכם מר דביבון "זה הירח!"
"אא, מה פתאום" אמר מר אופוסום.
"ומה עשה את הכתמים הכהים עליו?" שאל מר ג'ק ארנב.
מר דביבון לא ידע תחילה תשובה לכך, אבל אחרי רגע אמר "אלה המקומות ששם גירדו את הבדיל מהצלחת כשנאבקו עליה."
"שטויות!" אמר ג'ק ארנב.

***

כשהם כך ישבו, מר דביבון, מר ג'ק ארנב ומר אופוסום, מנדנדים את רגליהם מעבר לקצה העולם, למר אופוסום היה מה לומר על הירח וזה האיר את הנושא באור חדש.
"ובכן" הוא אמר "זה היה לפני הרבה, הרבה שנים, כשהיו בעולם יותר תרנגולות ממה שניתן למצוא היום, ומר אדם דאג לנו ולא סגר אותן ללילה בלולים, אלא נתן להן ללון על עצים, ובני המשפחתי ביקרו שם לעתים, אחרי שמר אדם הלך לישון, ובחרו להם מה שרצו בשביל היום המחרת.
אינני יודע מדוע נוצר הנוהג לאסוף את המזון שלנו דווקא בלילות, כשהכל חשוך ומסוכן, אך כך עשינו תמיד, וכך זה נשאר עד היום.
כן, זה היה עוד לפני שבכלל היה ירח, והלילות היו תמיד חשוכים. זה לא היה

הזמן המתאים כדי לבחור מזון ולעתים נתפס תרנגול זקן, בן שבע, במקום תרנגולת צעירה ורכה, כי הם היו בני אותו הגודל.

זה קרה לעתים קרובות, עד שאופוסום חכם אחד, בשם סמוזי, אמר שאם יספקו לו עופות צעירים ורכים הוא יסדר איזה שהוא אור, כדי שיוכלו לראות ולדעת מה הם לוקחים להם. כולם הסכימו לכך ובאותו הלילה סמוזי בנה מדורה גדולה בצמרת עץ גבוה, וישב שם, ודאג לאש עד הבוקר, ובני משפחתי יכלו להביא הביתה את העופות הטובים ביותר שמר אדם גידל בשבילם במשך שנים.

מאז לא הייתה כל בעיה למצוא בשר רך, וסמוזי שמר על האש במשך לילות, ואכל הרבה והשמין, ומאחר שלא אהב לעבוד התחיל לתכנן איך להקל על משימתו. הוא רצה למצוא אור שלא צריך לטפל בו כל

הזמן ולהוסיף לו עצים במשך כל הלילה.
הוא חשב על כך חזק מאוד, ומדי פעם נרדם וחלם, ופעם אחת האש כבתה והוא נפל מהעץ וכמעט וויתר על התפקיד.
ויום אחד בא אליו עורב שחור בשם דוסק.
אתם הרי יודעים כי היום ידידנו מר עורב הוא ציפור חכמה מאוד, אבל בזמנים ההם העורב השחור ההוא היה חכם יותר מכל דבר שהיום מתעופף או מתהלך,
ודוסק היה גם ציפור זקנה מאוד. הוא ידע הרבה על נוהגים של מר אדם, וסיפר לסמוזי שהוא מבקר לפעמים במזווה של מר אדם, ושם הוא ראה אור שלא כבה במשך כל הלילה, ושיש לו גם משהו עגול מאחור, שזורק אור בכל הכוונים.
דוסק, שנהג לקחת כמעט כל מה שרק ראה, אם היה לו נחוץ או לאו, אמר שהוא יוכל אולי לקחת את האור, אם סמוזי ייתן לו תמורת זה כמה עופות לסעודה שהוא,

דוסק, רוצה להכין.
סמוזי אמר לו כי אם יביא לו את האור, יוכל לקבל עופות במשך חצי השנה הקרובה, ודוסק מיהר וכבר בלילה הבא הביא את האור.
זה היה פנס יפה מאוד עם צלחת מבריקה מאחור, וסמוזי חיבר אותו לצמרת העץ, כך שהוא יכול היה לנוע לכל הכוונים, ולהאיר לאן שרק צריך היה.
הפנס הזה שרף שמן, וסמוזי מילא אותו עם שמן תרנגולות בערב וזה בער כל הלילה, והאור שנתן היה טוב יותר מאשר כל אש. כך שצריך היה רק לשמור שיהיה מלא ומכוון לצד שבו בני המשפחה שלי אספו את יבול העופות. ואז סמוזי יכול היה ללכת למיטה ולישון כל הלילה אם רק רצה בכך, וזה גם מה שהוא עשה.
אלא שלילה אחד באה סערה איומה. מובן שאילו סמוזי היה ער, היה מוריד את

האור, אבל הוא ישן והתעורר רק כששמע ענפים נשברים ונופלים. הוא קפץ ויצא החוצה בדיוק בזמן כדי לראות איך קצה צמרת העץ נשבר יחד עם הפנס, והצלחת של הפנס מתחילה להסתובב באוויר ישר כלפי מעלה, ועולה לשמיים ושם נעצרת. והפנס גם לא נכבה יותר והצלחת המשיכה להסתובב סביב-סביב בכוונים שונים, לפי זמנים שונים של החודש. וזה" אמר מר אופוסום "זה הירח. ואנחנו לפעמים לא רואים אותו, כי מדי פעם הצלחת מופנית לכוון הפוך. ומדי פעם היא מופנית לצד ואז רואים רק חלק מהאור. וכך זה היה מאז שסמוזי הלך לישון והסערה העיפה את הכל."

"המממ.." אמר מר דביבון.

"ומאין באים הכתמים הכהים?" שאל מר ג'ק ארנב.

מר אופוסום חשב מהר מאוד ואמר

"אלה.. אלה.. כן, אלה הם עלים שנדבקו לפנס ונשארו שם מאז."
"שטויות" אמר הארנב.

***

אחרי שמר אופוסום גמר את הסיפור, שלושתם המשיכו לשבת בקצה העולם ולנדנד את רגליהם מעל הלא כלום הגדול. אבל אז מר ג'ק ארנב אמר שגם לו יש מה לספר על הירח, ושהוא גם יכול להסביר את הכתמים הכהים. הוא נשען אחורה, הביט על הירח והתחיל לספר "ובכן" אמר "משפחתי חיה פעם על הירח."
"ממם..." אמר מר דביבון.
"איזה שטויות!" אמר מר אופוסום.
"כן" אמר ג'ק ארנב "הם חיו שם. הירח הוא עולם, שם בצד השני של הכלום הגדול, והוא לא נשאר במקום אחד מעל העולם אלה נע ומסתובב כל הזמן, כך שצריך להיזהר ולהחזיק חזק כדי לא לפול ממנו כשהוא מתהפך או כשעומד בקצה, כפי שזה היום.
משפחתי חיה שם וגם משפחתו של מר כלב. וזה היה מזמן, עוד לפני שמר כלב התחיל לחיות עם מר אדם, אלא היה גדול ופראי, ולא יותר מחונך מאשר הוא היום. משפחתי אף פעם לא הסתדרה יפה עם אנשי מר כלב, אך הם ידעו לרוץ מהר יותר מהם, כך שלא היו צריכים להישאר בחברתם כשלא רצו בכך. מובן שבני כלב לא אהבו זאת, כי חשבו את עצמם טובים לא פחות מאלה שלנו, ולכן הם נהגו להסתתר כדי לקפוץ עלינו ולנסות לרדוף אחרינו לפחות שניים או שלושה קילומטרים, בדיוק כפי שעשה מר כלב לפני ימים מספר, וכפי שאתם בוודאי זוכרים."
מר דביבון ומר אופוסום הביטו זה על זה

ונעו בראשם להסכמה.
"ובכן" המשיך מר ארנב "על הירח נהוגים חוקי התנהגות והם קפדניים מאוד. האיש הזקן שעל הירח עושה את חוקים וכשמישהו מפר אותם ועושה מעשה אסור, הוא מעניש אותו ומצווה לעשות זאת שוב ושוב במשך תשע מאות תשעים ותשע שנים, ולפעמים אף יותר מזה. והחוק הקפדני ביותר הוא על התנהגות של מר כלב עם אנשינו. הוא נקרא 'חוק השיח' ואומר שאם אחד מאתנו מסתתר אחרי שיח, על הכלב ללכת מסביב ולא לקפוץ מעל השיח, יהיה מה שלא יהיה. זה היה חוק קשה מלנשוא למר כלב כי הוא היה בדרך כלל שמן ומתרגש בקלות, ובני משפחתנו נהגו לרוץ סביב שיחים מאה פעמים או יותר, ולעייף את מר כלב עד שלא יכול היה לזוז בכלל. ואז אלה שלנו היו צוחקים והולכים בנחת הביתה,

בזמן שמר כלב היה זוחל עם הבטן על הקרקע ועם הלשון בחוץ.
וקרה יום אחד שבני המשפחה שלי יצאו להשתזף קצת בשמש והרחיקו מהבית, כשמולם הופיע מר כלב עם כל משפחתו אף הוא.
אלה שלנו לא רצו לפגוש אותם בכלל, התפזרו לכל הכוונים ורצו הביתה, כשבני משפחת מר כלב אחריהם. סבא של סבא של סבא העשרים ואחד שלי היה כבר זקן למדי ולא יכול היה לרוץ מהר, אבל כלב בשם ליפ רץ ממש אחריו. וליד השיח הראשון הקרוב שלי עצר לרגע וכשליפ הגיע הוא עבר מצד אחד וליפ מצד שני, וכך הם סובבו את השיח, עד שליפ התעצבן ולא שם יותר לב לחוק השיח.
הוא רק חשב על סבא של סבא של סבא העשרים ואחד שלי, ופתאום נתן נביחה גדולה וקפץ מעל השיח. ובדיוק באותו

הרגע הירח התהפך וכל המשפחה שלי ושל מר כלב נפלו דרך הלא כלום הגדול אל האדמה, כי כולם רצו ולא החזיקו לשום עצם. כך קרה לכולם, מלבד ליפ, שנשאר תלוי באוויר, וכך הוא נשאר שם עד היום.

וכשהמשפחה שלי והמשפחה של מר כלב נפלו לאדמה, הם היו מבוהלים כל כך שאלה שלי רצו לכוון אחד, ואלה של מר כלב לכוון אחר. ומשפחת הכלבים המשיכה לרוץ עד שהגיעה לביתו של מר אדם, ושם הם הסתתרו וכבר נשארו. ומאותו היום" סיכם מר ג'ק ארנב "לא נשאר אף אחד ממשפחתי על הירח, וליפ הוא הכלב יחידי שם. הוא ממשיך לקפוץ מעל השיח כי הפר את החוק, ותוכלו לראות אותו בלילה בהיר, כשהירח יושב בדיוק בקצה העולם, כפי שהוא יושב עכשיו. ואלה הם הכתמים על הירח, כלב

הקופץ מעל שיח. ברור כמו אור היום."
האופוסום והדביבון הביטו על הירח ואמרו שהכתמים באמת נראים דומים לכלב שקופץ מעל שיח. אבל הוסיפו שהארנב לא יכול להוכיח את הסיפור שלו טוב יותר מאשר הם יכולים את הסיפורים שלהם, ושהסיפור הזה אינו טוב יותר מאלה שלהם.
"בוודאי שאני יכול להוכיח" אמר מר ארנב "ישנה ממרה האומרת 'אל תקפוץ מעל קן של קוקייה' ועד כמה שידוע לי קוקיות שעל הירח תמיד בנו את הקנים שלהן בשיחים, ובוודאי עושות זאת גם היום. בכל אופן זאת הוכחה."
"אכן, אכן" אמר הדביבון.
"כן, זה מוכיח!" אמר האופוסום.